

EEN OPERAZANGERES ALS CATCHFAN

Jane Eaglen in gesprek met Das OpernGlas

Een operazangeres als catchfan. Neem me niet kwalijk, maar is dat niet een beetje raar?

Waarom? Catchen kan je toch vergelijken met een grote opera - de vechters zijn niets anders dan perfecte acteurs. Bovendien moet de opera, zoals een catchpartij, boven het dagelijkse leven uitstijgen. Uiteindelijk concentreert de muziek zich bijna onnatuurlijk op de gevoelens. Een goede componist beschrijft altijd door zijn compositie ook het toneelspel.

Hoe ondergaat U dit toneelspel? Bent U op het podium werkelijk Brünnhilde, of abstraheert U?

Natuurlijk kan ik nooit een Noorse godendochter zijn. Ik kan het karakter slechts interpreteren, maar nooit in haar sluipen. Ik geloof niet aan deze "method-acting" à la Hollywood. Lawrence Olivier, waarmee ik dineerde na een tv-show, vertelde over de film "Marathon Man" dat Dustin Hoffmann drie dagen lang niet geslapen had, om er moe uit te zien. Olivier gaf hem daarna de raad het eens met toneelspel te proberen. Dat is ook mijn ingesteldheid.

Kan U op het toneel de gevoelens uit de muziek afleiden, die U zonet vernoemde?

Natuurlijk niet. Wanneer Wotan Brünnhilde verwijt dat zij tegen zijn wetten gehandeld heeft, windt mij dit steeds weer enorm op. Ik voel zo mee met het lot van deze vrouw, dat op het toneel de tranen steeds weer in de ogen komen. Desondanks ben ik van mening,

dat men als protagonist niet teveel mag lijden. Dat zou een goede zanger aan het publiek moeten laten.

U interpreteert Brünnhilde graag als een tiener, hoe rechtvaardigt u dat?

Ik denk dat Brünnhilde een intelligent kind is, dat midden in een adembenemende ontwikkeling staat. In de "Walküre" aanhoort zij iedereen, haar opgave is het leren, om op het einde haar les aan Wotan verder te geven. Op het einde van de "Götterdämmerung" heeft Brünnhilde haar karakter zo gesterkt, dat zij de wereld kan redden; respectievelijk zichzelf nieuwe hoop en perspectieven geeft, zij is in alle opzichten volwassen geworden.

Uw eerste "Götterdämmerung" - Brünnhilde heeft U in Chicago gezongen. Niet bepaald een lichtgewicht voor een debuut.

Wanneer ik het contract, jaren terug ondertekende, kon ik niet vermoeden, dat met zoveel belangstelling zou worden uitgekeken naar dit debuut. Velen hebben mij gewaarschuwd dat ik niet genoeg ervaring had. Maar met mijn leeftijd, juist dertig, had ik een groot voordeel: de jeugd. Daardoor ben ik in dit avontuur gestapt.

Heeft U de rol zelf voorbereid?

In Chicago was ik jammer genoeg amper bij de repetities met Everding betrokken en moest ik tezamen met de koorrepetitor mijn eigen weg vinden. Dat was niet altijd even gemakkelijk, maar ik meen dat wij een fundamenteel karakter gevonden hebben.

Uw glansrollen zijn Norma en Brünnhilde. Een hoogst ongewoon paar. Wat zijn de parallellen tussen deze beide operavrouwen.

Beiden zijn intelligent en sterk. Ik hou ervan sterke karakters te zingen, ze liggen mij, mijn stem, mijn lichaam en mijn ingesteldheid. Brünnhilde is eerst naïef en leert; Norma is, wanneer het doek opent, reeds een gevestigde vrouw in haar omgeving. Beide partijen zijn natuurlijk zeer verscheiden wat de stem betreft. Maar mijn stem past zich automatisch aan de partituur aan. Bij Wagner is zij diep en vastgelegd, ik zing met gans het lichaam. In de Italiaanse stijl glijdt zij automatisch hoger.

Er zijn toch ook verschillen in de indeling van de partijen. Hoe gaat U hiermee om?

Bij Norma treedt men na 20 minuten op en blijft men tot het einde van de opera op het toneel. Dat is ideaal voor mij. Helemaal anders is dit bij Brünnhilde. Hier is de indeling complex. Na de eerste "Götterdämmerung"-optredens heeft men bijna een ganse opera

gezongen, dan heeft men een uur pauze en moet men weer op het toneel, om de wereldondergang te bezin- gen. Dat is zoveel als een tweede opera. Deze pauze ligt mij niet, maar na de wereldondergangsscène kan ik altijd verder zingen, voor mijn part ook een andere "Götterdämmerung".

Wat doet U tijdens de lange pauzes?

Natuurlijk moet men wat eten, vooraleer men voor de slotzang op het toneel gaat. Soms leer ik ook andere rollen.

Is dat niet verwarrend?

Inderdaad, en het is ook niet goed. In Engeland heb ik ooit Donna Anna gezongen en tijdens de pauze Salome ingestudeerd. Dat was, toegegeven, fataal.

Hoe gaat een zelfbewuste zangeres om met regis- seurs, die van de zangers, komisch genoeg net bij Wagner, de merkwaardigste houdingen verlangen.

Laat ons Richard Jones nemen. Ik heb in 1991 een wondermooie "Walküre" in Schotland met hem gezongen. Wanneer ik nu zijn "Walküre" in Covent Garden zag, was veel mij onduidelijk. Zonder twijfel is hij een genie, maar er zijn ook van die gekke kanten aan hem. Brünnhilde tippelde in Londen in body, korte rok, leren vest en Dock Martin' s schoenen over het toneel. U kan zich voorstellen, dat ik zoiets nooit zou dragen. Ik heb niets tegen moderne stukken, maar men moet zich niet te ver van de partituur verwijderen.

Waarom wordt nu juist Wagner steeds weer geper- verteerd?

Ik geloof, dat er een groep regisseurs bestaat, die het Wagner niet gunnen dat zijn muziek en inhoud ook mooi zijn. Ik denk dat Wagner bijna zoals een Italiaanse opera zou moeten gezongen en geregisseerd worden. Misschien heeft dit overdreven regisseren ook een andere oorzaak; er zijn weinig goede Wagner- zangers, en de regisseurs menen dit deficit te moeten compenseren door een extreme scènische uitbeelding.

Heeft U ooit een regisseur gezegd "niet met mij"?

Toen ik bij Kupfer, die ik zeer waardeer, in Berlijn gedurende 40 minuten over de vloer moest rondkruipen, zei ik: "Hier zal ik opstaan." Hij heeft gezwe- gen en ik ben niet verder gekropen. Hetzelfde gebeurde bij een "Norma"-enscenering onder Muti in Ravenna. Daar zou ik geheel sacraal de langzaamheid van Norma belichamen. Ik vertelde de regisseur toen: "Norma is toch geen suffe hogepriesteres, die even opkomt en haar "Casta Diva" zingt en weer verdwijnt." Muti ving dit vanachter zijn lessenaar op en riep: "Ik hou van deze tijger! Dat bevalt mij!"

Mevrouw Eaglen, U heeft over de gehele wereld gezongen. Wat ontbreekt, is Bayreuth. Is de Groene Heuvel een doel voor U, of stoort U zich ook daar aan de actuele ensceneringen?

Natuurlijk wil elke Wagnerzanger naar Bayreuth. Maar ik wil mij ook hier niet in verschrikkelijke ensceneringen laten opvoeren. Dat zou noch voor mij, noch voor Bayreuth goed zijn.

Waren er reeds onderhandelingen?

Neen, met Bayreuth helaas nog niet.

Hebben Bellini en Donizetti U geholpen Brünnhilde gestalte te geven?

In ieder geval. Ik geloof dat de stem rijker wordt wanneer men een gans verscheiden programma zingt. Juist bij Brünnhilde is een veelzijdige stem belangrijk. Alleen klanksterkte helpt niet. Na een voorstelling in Chicago zijn er mensen zich bij mij komen beklagen, dat ik trillers aan de partituur toevoeg; toch heeft Wagner zo "Italiaans" gecomponeerd. De Italiaanse lyriek helpt bijzonder in de Siegfried-Brünnhilde, die men bijna moet zingen zoals men liederen zingt. Uiteindelijk meen ik, dat men eenvoudigweg alles zou moeten zingen. Het is goed voor de stem.

In 1998 zal U in Seattle voor het eerst Isolde zingen, daarna in New York en Chicago, wat zijn uw verdere plannen?

Natuurlijk staat "Tristan" op de voorgrond. Graag zou ik ook "Fidelio" en "Elektra" zingen, maar dat is alle- maal nog niet beslist.

Vijf recitals heeft Sony U in een exclusief contract toe- gezegd. Wat gaat uw keuze worden?

Voor het eerste, dat in oktober verscheen, zing ik na- tuurlijk Wagner en Bellini. Er volgt een keuze met Mo- zart en Strauss en een andere met de "Wesendonck- lieder", de "Vier letzte Lieder" en met liederen van "Al- ban Berg". Het latere programma ligt nog niet vast. Wat mij in dit contract aantrekt, is dat ik mijn lievelingsaria's niet op een cd moet persen. Ik hou van deze program- matische opnamen, waar de luisteraar naast de zang- kwaliteiten ook wat muzikaliteit kan in ontdekken.

U gaat Isolde naast Domingo als Tristan, onder Abbado opnemen?

Ja, ik denk dat Domingo een perfecte zanger is. Zijn Siegmund is adembenemend, en "Tristan und Isolde" zal voor ons beide een grote uitdaging zijn. Misschien lukt het ons ooit om samen een "Ring" te brengen.

Klopt het dat U zich met popsongs opwarmt vooraleer het toneel te betreden?

Dat is waar, ik heb een "Jane' s personal warm-up- tape" opgenomen. Daarop staan drie song van Whitney Houston, twee van Boney Tylor en twee van Meatloaf. Die zing ik voor de "Götterdämmerung onder de dou- che, en aansluitend ga ik zonder verder op te warmen op het toneel - dat volstaat!

© Opernglas, 1997
Vertaling: Dirk Lemmens